

Kako oceniti plakat?

Izdelava in ocenjevanje plakatov¹ je (bila) gotovo močno razširjena praksa v naših šolah, tako osnovnih kot tudi srednjih oz. gimnazijah. Nimamo natančnejših podatkov, v kolikšni meri je izdelava plakatov resnično del rednega pouka, v kolikšni pa stvar nekih vzporednih interesov učencev in dijakov, da na ta način pridobijo dodatno oceno, ki je navadno dokaj visoka.

Ali je plakat možno oceniti glede na pedagoška načela in zakonska določila? Po pedagoškem načelu, da ocenjujemo to, kar poučujemo (poučujemo pa bolj ali manj skladno z učnim načrtom), je odgovor pritrdilen (čeprav ni jasno, kje in kdaj se učenci sploh kaj učijo o plakatih, če izvezamemo to temo pri likovni vzgoji v 8. razredu OŠ). Prav tako ni zadržkov po Pravilniku o ocenjevanju znanja v osnovni šoli (Splet 1), ki je v veljavi od 1. septembra 2013, in istovrstnem pravilniku za srednje šole,

ki je v veljavi od 1. septembra 2018. Pravilnik o ocenjevanju znanja v OŠ namreč v 10. členu opredeljuje načine ocenjevanja: »Ocenjujejo se učenčevi ustni odgovori ter pisni, likovni, tehnični, praktični in drugi izdelki, projektno delo in nastopi učencev.« Podobno opredelitev najdemo tudi v tretji alineji 10. člena v pravilniku za srednje šole: »Poleg obveznih načinov in oblik ocenjevanja znanja, določenih v načrtu ocenjevanja znanja, se doseganje standardov znanja in učnih ciljev lahko ocenjuje tudi z vajami, seminarskimi in drugimi nalogami, izdelki oziroma storitvami, zagovori, nastopi, mapo dosežkov in podobno.« Iz zapisanega lahko zaključimo samo to, da med navedenimi načini oz. oblikami gotovo najdemo tudi plakate, ampak nič več. Kako (s katerimi merili) pa bo učitelj ocenil plakat, pa je njegova stvar oz. njegova interpretacija pravilnikov. Za OŠ gre za 4. člen, ki navaja, da javnost ocenjevanja zagotavlja učitelj mdr. s predstavitvijo kriterijev ocenjevanja in z določitvijo načina in rokov ocenjevanja, za srednje šole pa za 3. člen, ki med zahtevami za javnost ocenjevanja navaja tudi oblike in načine ocenjevanja znanja ter merila zanj.

1 Plakatu, še zlasti če ne vsebuje besedila, rečemo tudi poster.

Plakat, ki ga je izdelala učenka 8. razreda OŠ na temo Azija okrog leta 2000, ko uporaba računalnikov še ni bila vsesplošno razširjena.

Foto: A. Polšak

Če se ne spuščamo v nadaljnje tolmačenje obeh pravilnikov, bomo pač na šolah našli tudi različna merila ocenjevanja plakatov oziroma njihove predstavitve. Okvir, ki ga pri tem po našem mnenju ne bi smeli prestopiti, je, da ocenjujemo tiste učne cilje in veščine, ki jih tako ali drugače najdemo v učnem načrtu (in jih je možno preverjati oz. oceniti tudi s plakati). V tem smislu menimo, da je mogoče tudi sklicevanje na splošne cilje in kompetence ter seveda pričakovane rezultate/dosežke, čeprav na široko zapisane. Iz tega izhaja ugotovitev, da pri plakatu neposredno (iz izdelka) ali posredno (njegova predstavitev) ugotavljamo in ocenjujemo zlasti geografsko znanje, ne pa (toliko) formo izdelka ali način predstavitve.

Kot nadaljnji razmislek se pojavlja vprašanje, kaj je skupnega pri vsaki predstavitvi pri geografiji? Ali se predstavitve ob PPT, plakatu, referatu ali seminarski nalogi bistveno razlikujejo? So mogoči skupni kriteriji (področja, opisniki)? Pri opisnikih, ki so lahko, mimogrede, priročno a pogosto preveč splošno orodje za ocenjevanje, je dilema, ali je smiselno nekatere opisnike (npr. za razumevanje problema – predstavitev, interpretacija, argumentiranje, razprava, strokovna terminologija ...) zelo podrobno členiti. Nekatere verjetno da, nekatere pa ne!

Pri ocenjevanju plakatov se pojavlja tudi težava, da naj se kriteriji za plakat kot tak in za predstavitev plakata ne bi podvajali. Zato je pri predstavitvi ključno, da dijak pojasni, kaj in zakaj je nekaj delal tako, kot pač je. Zakaj je izbral to in to gradivo, metodo ..., plakat kot izdelek pa bi ocenili na podlagi tega, kar lahko razberemo s plakata. To pa nadalje pomeni dilemo, ali je možno (in smiselno) oceniti plakat kot izdelek tudi brez predstavitve. Jasnega odgovora z vidika šolske prakse in tudi omenjenih pravilnikov ni mogoče dati, bilo pa bi dobro, da se oceni plakat in njegova predstavitev kot celota, s pripisom, da naj bo plakat le neke vrste pripomoček za učenčev oz. dijakovo uspešnejše izkazovanje znanja. To še zlasti velja takrat, če so plakat učencu pomagali narediti starši ali kdo drug; v tem primeru je ključna predstavitev.

Naj ne nazadnje omenimo še problematiko in možnosti, ki se kažejo pri plakatih z vidika medpredmetnosti. Gre namreč za to, da je plakat neke vrste celostni izdelek, ki ga naj bi tudi

celostno ocenili. Nasprotje temu bi bilo, da plakat obravnavamo samo z vidika enega predmeta in ga tako (torej predmetno = necelostno) tudi ocenimo, kar je škoda. Sicer je vprašanje, v kolikšni meri so posamezni predmeti oziroma učitelji poklicani celostno ocenjevati plakate, a tudi ta pot ni povsem izključujoča. Druga možnost, po našem mnenju morda boljša in tehtnejša, bi bila, da plakat (in njegovo predstavitev) oceni več učiteljev (npr. geografije, slovenščine, informatike, likovne vzgoje ipd.), in sicer vsak z vidika svojega predmeta, in da vsak učitelj podeli oceno za svoj predmet. To je pravzaprav edini način, ko bi bil plakat kot celostni izdelek tudi celostno ocenjen, a to ne pomeni, da drugih možnosti ne uporabljamo.

Dober plakat:

- takoj vzbudi našo pozornost,
- vzdrami zanimanje o prikazani temi,
- je jasen, jedrnat in razumljiv brez avtorjevih pojasnil,
- je čitljiv z dveh metrov,
- prikazuje le ključne in najpomembnejše poudarke,
- vsebuje malo besedila, a veliko slikovnega gradiva,
- je enostaven in urejen,
- je brez nepotrebnih podrobnosti.

Ker nimamo ne namena ne prostora, da bi podrobneje analizirali problematiko plakatov, ki jo, včasih neupravičeno, nekateri jemljejo kot preživeto prakso, še nekaj dilem, ki so že skoraj anekdotske. Gre namreč za opisnike, kaj vse učitelji skušajo ocenjevati.

- Kaj je sporočilnost plakata? Je to enako kot informativnost? Je to enako kot urejenost in ustreznost vsebinske skriticve?
- Kako v oceno vključiti komentar k slikovnemu gradivu? Kot samostojno oceno oz. del ocene ali del uporabe ocenitve ustreznosti grafičnih tehnik?
- Kaj je sinteza in kaj interpretacija? Plakat namreč na zgoščen način nekaj interpretira.
- Ali je možno že na plakatu nekaj interpretirati, argumentirati, ne da bi to moral učenec oz. dijak narediti še ob predstavitvi?

- Ali je možno oceniti plakat, narejen doma? Kako? In kako, če je bil narejen v šoli?
- Kako (od)oceniti učiteljevo pomoč?
- Ali je možna samoocena? Čemu naj služi?
- Je smiselno oceniti predstavitev, če dijak bere s plakata, je pa kljub temu prepričljiv in motivira sošolce?
- Kako je videti medpredmetno ocenjevanje plakata v praksi?

Viri in literatura

1. Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v osnovni šoli. Ur. l. RS 5272013. Splet 1: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/113609>
2. Pravilnik o ocenjevanju znanja v srednjih šolah. Ur. l. RS 60/2018. Splet 2: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2018-01-1385/pravilnik-o-ocenjevanju-znanja-v-srednjih-solah>
3. Polšak, A., 2013: Kako oceniti plakat. V: Izzivi razvijanja in vrednotenja znanja v gimnazijski praksi : Geografija. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
4. Likovna umetnost 8, i-učbenik za likovno umetnost v 8. razredu OŠ. Splet: <https://eucbeniki.sio.si/lum8/2487/index1.html>.

Tudi informacijske table so vrsta plakatov. Primer table v naravnem rezervatu Škocjanski zatok (avgust 2014).

Foto: A. Polšak